

Na konci leta.

Kadar staro leto slovó jemlje od novega, izprašuje se vsak, kaj mu je dalo, kaj mu na dolgu ostalo? želi si, da bi novo leto mu prineslo, kar mu je odreklo staro.

Dandanes pa je položaj svetá tak, da omikan človek ne stavi tacega vprašanja samo gledé na privatno svoje življenje, temuč da interpeluje tudi državo, kateri žrtuje blagó in življenje.

Kaj si tedaj „Novice“ želijo od novega leta?

1861. leto je Avstrija po prenehu več let zopet postala ustavna država, to je, država, v kateri vladar vlada z ljudstvom vred. — 8 let je veliko let. Ozrmo se v pretekla ta leta nazaj, da vidimo, koliko smo dosegli v dolgem tem času?

1. list našega časnika 1862. leta zapisal je želje naše na čelo novemu tečaju. Naj oni sestavek bode zrcalo, ki „sine ira et studio“ kaže, kje smo stali takrat, in kje stojimo dandanes.

Tako-le se je glasila ova novoletnica:

„Prišlo je leto 1861. Začelo se je s tem, da nov zdravnik globokeje ogleda stan državni; al pri tem odkrijejo se globoke rane; državna prašanja porodé se velike važnosti, velike teže; politična administracija, sodnija, nauk, zakonodavstvo: vse to še ni celo na početku razvitka. Med samimi udi avstrijske države hudo je razkolništvo; na vseh stranéh zapadne in iztočne, severne in južne Avstrije pravda med prevladajočimi in potlačeni narodi. Bog nas obvaruj nesreče in političnega ognja! — K temu prištevej najhujšo rano, izvirajočo deloma iz vseh ravno omenjenih težavnih zadev; stroški državni pri tolikih zunanjih in notranjih tegobah povzdignili so se tako silno, da k starim, komaj strpljivim davkom treba novih dodajati, ako hočemo, da se cela zgrada državna mora vzdržati kot velika oblast evropska. Res je dovolj ran, da se človek komaj upa pregledati jih!“

„Pa kaj tedaj želijo „Novice“ od novega leta?“

„Vzajemna sta blagostan ali pa nesreča Avstrije; želeči, da nam zacelijo se rane domače, moramo živo živo želeči, da nastopi mir med narodi cele velike Avstrije.“

„Zato „Novice“ želijo, da vodji državni in tisti možje, ki krmilo državne ladije v svojih rokah imajo, najdejo najboljšo pot za rešitev teh zadev, da bode iz sedanje puhle lege porodila se država, v kateri bodo zadovoljni vsi narodi, ne pa samo eden, ali kar bi še hujše bilo, samo dva. Naj ne reče se v Avstriji: vsi ste poklicani, pa le eden ali dva sta izvoljena, ampak veljati mora enaka pravica vsem, da bojo tedaj ravno tako zadovoljni Slovani in Rumuni kot Nemci, Magjari in Lahi. — Po takem ne bo treba, kakor sedaj ljudje pravijo, vojske zoper notranje domače nezadovoljnike, ampak naša vojska bo postavljena na lego, v kateri vsaka vojska biti mora, da brani domovino le tujih napadnikov. Po ti poti olajšali bi se stroški državni, in treba bi ne bilo povikševanja davkov.“

„Taka politika mora biti glavno gêslo tistih mož, katerim Njih Veličanstvo izročuje državno krmilo, ker

le tako se bode spolnilo cesarjevo zagotovilo: „Enake dolžnosti, enake pravice.“

„Novice“ želé, da se najde pot, po kateri se ustanovi avtonomija posamnih dežel avstrijskih, ktera dostojno krepčá njih život, a ne razrušuje v potrebnih rečéh državne celote. Samoupravnim srenjam in deželnim zborom naj se tedaj izroči mnogotero opravil, ki so dosihmal v rokah uradnij, pa so drage z ozirom na čas, ki se gubi, in na denarje, ki jih zahtevajo. Po takem bo treba manj opravnih rok, uradnikov, in tudi po ti poti pomoglo bi se financijam našim dosti zdatno.“

„To so želje „Novic“ o celoti naše države. To pa so tudi želje vsakega Slovenca, ki želi močno Avstrijo.“

„Al „Novice“ imajo še posebne želje za slovensko našo domovino, ktera pa že tudi svoje zdravilo našla bi v izpolnjenih gori rečenih občnoavstrijskih željah.“

„Novice“ želijo, da se o novem letu izpolni vse, o čemur so v starem letu se trudile in znojile. Želijo tedaj, da bi v letošnjem letu tudi pred prag Slovencev milejša solnce prisijalo, da bi se jim spolnile naravne pravice, ki jih imajo drugi narodi; želijo tedaj, da se slovenskemu jeziku dodeli pravica v uradnijah kakor v šoli, da bo mogel vsak razumeti, kaj se piše o njem, kaj se dopisuje njemu; in tako, da se otročiči našega naroda v šoli bodo ravno tako podučevali v svojem maternem jeziku kakor mladina vsakega družega naroda v svojem. Pregarjale nikdar niso „Novice“ nemškega jezika iz šol, več kakor je treba; le tirjale so, da naj si v srednjih in viših šolah nemščina in slovenščina pravi sestrici bote; nobena več, nobena manj. Ker pa nam tega ni dalo staro leto, želimo to od novega.“

„Novice“ želijo, da pošteni naši zoperniki spoznajo pravičnost naših prizadetev, ter da jim zasveti po glavah, da naš namen ne sega dalje, kot kar očitno zagovarjamo. S poštenim Nemcem ne more med nami nikdar prepira biti, ker le to, kar oni želijo za-se, želimo tudi mi za-se, sicer pa oni kot mi dobro spoznamo, da „kolikor jezikov kdo zna, toliko ljudi veljá.“

„Tistim rogoviležem pa, ki hočejo, da bi mi Slovenci edini izključeni bili od ustavnih pravic, — da bi kakor pankrti sedeli in od njih drobtine pobirali, — tistim, katerih sistematično ali po zlobni natori navdihnjeno ali pa plačano in udinjano rokodilstvo je, vsaki dan zvijače in laži trobiti po svetu, — tistim, naj so tujci ali domači, pa pravimo le to, da prišel bo sodni dan, ko se bo odkrilo, kaj je laž, kaj je pravo. Naj si bodo v svesti, da vse njih lajanje poštenega človeka ne moti, še manj pa „Novic“, katerih sveta naloga je, v vrsti z drugimi domačimi časniki, ktere vse edina misel vodi, braniti pravice slovenskega naroda, ktere je tudi Bog ustvaril in ki stoji v vrsti narodov avstrijskih.“ —

To je bil glas „Novic“ prvi dan 1862. leta. In kako je zdaj o prestopu v 1869. leto? — V listinah letošnjega tečaja stoji zapisano. Te kažejo, da se svét v Avstriji po polzevo suče.

„Novice“ z „oglasnikom“ vred veljajo

po pošti za celo leto 4 gold. 20 kr. — v tiskarnici za celo leto 3 gold. 60 kr.

po pošti za pol leta 2 gold. 20 kr. — v tiskarnici za pol leta 1 gold. 80 kr.

po pošti za četrt leta 1 gold. 15 kr. — v tiskarnici za četrt leta — 90 kr.

Za pošiljanje na dom v Ljubljani se plača za celo leto 36 kr., za preuredbo napisa med letom 10 kr. Naročnina se pošilja tiskarnici Blaznikovi v Ljubljano.